

SŁOWO

WILNO, Piątek 20 października 1933 r.

Redakcja i Administracja: Wilno, Zamkowa 2. Otwarta od godz. 8 do 4. Telefony: Redakcji—17-82. Administracji—228.

PRENUMERATA miesięczna z odniesieniem do domu, lub z przesyłką pocztową 4 zł. zagranicę 7 zł. Konto czekowe PKO Nr. 80259. W sprzedaży detal. cena jednego numeru 20 gr.

Opiata pocztowa uiszczona ryczałtem. Redakcja rękopisów niezamówionych nie zwraca. Administracja nie uwzględnia zastrzeżeń co do rozmieszczenia ogłoszeń.

CENY OGŁOSZEN: wiersz milimetry jednospaltowy na stronie 2-iej i 3-iej gr. 40. Za tekstem 15 gr. Komunikaty oraz nadesłane milimetr 50 gr. Kronika reklamowa milimetr 60 gr. W numerach świątecznych oraz z prowincji o 25 proc. drożej. Zagranicę 50 proc. drożej. Ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne o 50 proc. drożej. Administracja nie przyjmuje zastrzeżeń co do miejsca. Terminy druku mogą być przez Administrację zmieniane dowolnie. Za dostarczenie n-ru dowodowego 20 gr.

PRZEDSTAWICIELSTWA:

BARANOWICZE — ul. Szepczyńskiego — A. Laszuk.
 GŁĘBOKIE — ul. Zamkowa 14 Księg. W. Włodzimierowa.
 GRODNO — Księgarnia T-wa „Ruch”.
 HORODZIEJ — Księgarnia Kol. „Ruch”.
 KLECK — Sklep „Jedność”.
 LIDA — ul. Suwalska 13 — S. Mateski.
 LUNINIEC — Księgarnia Kol. „Ruch”.
 MOŁODECZNO — Księgarnia T-wa „Ruch”.
 NIESWIEZ — ul. Ratuszowa — Księgarnia Jazwińskiego.
 NOWOGRÓDEK — Kłosek St. Michałskiego.
 N-SWIECIANY — Księgarnia T-wa „Ruch”.

DRUJA — Kowlin.
 OSZMIANA — Księgarnia Spółd. Naucz.
 PODBRODZIE — ul. Wileńska 15 T. Gurwicz
 PINSK — Księgarnia Polska — St. Bednarski
 POSTAWY — Księgarnia Polskiej Macierzy Szkolnej.
 STOLPCZ — Księgarnia T-wa „Ruch”.
 SŁONIM — Księgarnia J. Ryppa ul. Mickiewicza 10.
 SMORGONIE — Stowarzyszenie Przyjaciół Oświaty.
 ST. SWIECIANY — M. Lewin — Biuro gazetowe ul. 3 Maja
 SZAROKAWCZYNA. M. Abidei, skład apteczny.
 WOLOZYŃ — Liberman, Kłosek gazetowy.
 WARSZAWA — Kłosek Księg. Kol. „Ruch”.

Rocznica Samoobrony Wileńskiej

W dniu dzisiejszym upływa 15 lat od pamiętnej dla Wilnian manifestacji na placu Katedralnym i masakry, którą urządzili okupanci niemieccy. Dzień 20-go października 1918 roku można uważać za datę rozpoczęcia organizacji Samoobrony Wileńskiej, gdyż od tej chwili organizacja oddziałów ochotniczych ruszyła żywsem tempem. Krew, która się połała na placu Katedralnym była pierwszą przelaną w obronie Wilna i jego przynależności do Rzeczypospolitej.

plk. Jerzy Dąbrowski

Inicjatorzy ówczesnej manifestacji, do której asumpt dała odezwa Rady Regencyjnej o Polsce od morza do morza, skupieni byli w Związku Wojskowych Polaków m. Wilna założonym z inicjatywy obecnego plk. w st. spoczynku Stanisława Bobiatyńskiego. Związek ten powstał w pierwszych dniach września i miał na celu zjednoczenie wszystkich wojskowych Polaków przebywających w Wilnie i Wileńszczyźnie dla obrony przeciwko nasuwającej się od Wschodu nawa. Oczywiście, ten ostatni cel był ukryty i nazwaną związek miał charakter organizacji samopomocowej. Władze Ober Ostu bardzo niechętnie patrzyły na zrzeszanie się wojskowych Polaków i kiedy Związek zwrócił się o legalizację, postawił warunek wprowadzenia do związku oficera niemieckiego lejtenanta Lorche'a Rzecz jasna, że był to warunek nie do przyjęcia i organizacja istniała nadal oficjalnie. Główni jej kierownicy osobach plk. Bobiatyńskiego, plk. Gąbrowskiego, kpt. Konarskiego, kpt. Janczewskiego i poruczników: Wołowicza, Czyżę, Giedrojcia, oraz chorążych: Giedrojcia, Kadencego, Hajdukiewicza i Sobolewskiego, spotykali się w mieszkaniach prywatnych konspiracyjnie swoją działalność.

W dniu 7 października, Związek zwołał wiec polski, na którym powołano nieobecnego plk. Zeligowskiego na kierownika Związku a na jego zastępcę plk. Bobiatyńskiego, oraz postanowiono zorganizować filie związku na całym terenie Litwy, a więc w Kownie, Szrywnicach, Koszdarach, Swirze, Lyntupach, Wilejce, Oszmianie i inn. Wobec ogłoszenia odezwy Rady Regencyjnej, Związek porozumiał się z Komitetem Polskim, w skład którego wchodził p.p. Bankowski, Abramowicz, hr. Marjan Plater, Kogonicki, s.p. Denkowski, Zwierzynski i Nagrodzki, w celu zorganizowania w niedzielę 20 października uroczystego nabożeństwa w Katedrze, a następnie pochodu, który miał być potężną manifestacją polskości. Kiedy po skończonym nabożeństwie tłumy ludności wyszły z kościoła i na czele z grupą członków Związku, zamierzali ruszyć pochodem, zostali zaatakowani z jednej strony przez oddział kawalerji, z drugiej zaś przez policję, pieszą i konną, która szarżując bezbronnym tłumem, rozgromiła manifestację. Połatała się krew...

Wieczorem tego dnia, mjr. Bobiatyński w towarzystwie inż. Wasilewskiego interwenjował u komendanta miasta mjr. Wernera, i rzeczą kamienną, Niemcy po krwawym rozgromieniu manifestacji zmienili kurs, jakby przerażeni jakie skutki może pociągnąć ta polityka pięści.

Mjr. Werner obiecywał wydać zarządzenia, aby posterunki niemieckie zachowywały się jaknajpoprawniej, miał zbadać przebieg zachowania się policji niemieckiej, obiecał udzielić pozwolenia na formowanie Samoobrony.

Obietnice komendanta Wernera pozostały jednak obietnicami. W dalszych pertraktacjach o pozwolenie na formowanie Samoobrony i otrzymanie broni, które z ramienia Związku prowadził mjr. Bobiatyński, gen. Konarszewski, hr. Jan Tyszkiewicz i inż. Wasilewski z gen. Harbou, wysuwane zostały ze strony niemieckiej warunki, uniemożliwiające jej powstanie. Niemcy żądali, aby ogólne kierownictwo spoczywało w rękach gen. Kondratowicza, występującego jako dowódca nieistniejącej dywizji wojsk litewskich, do oddziałów Samoobrony, pozatem mieli być przedzieleni oficerowie niemieccy i t.p. Pertraktacje te ciągnęły się długo. Mjr. Bobiatyński z hr. Tyszkiewiczem jedździł do Kowna, gdzie rezydował sztab gen. Hofmana, który również obiecywał wiele, ale z chwilą, gdy chodziło o realizację obietnic, na miejscu w Wilnie, Soldatenrat zajmował inne stanowisko i nawet dokonał rewizji w lokalu Samoobrony na Zarzeczcu Nr. 5, w domu Honestich.

Rewizja ta nie dała żadnego rezultatu. Nieliczne zapasy broni, ukryte były u zbrojmistrza por. Hajdukiewicza na Saskiej Kępie, a dokumenty w mieszkaniu mjr. Bobiatyńskiego. Nazajutrz po rewizji, Niemcy aresztowali mjr. Bobiatyńskiego, lecz po pewnym czasie został on zwolniony. Soldatenrat ustępującej X armji niemieckiej, w znacznej swej części składał się z elementów bolszewickich, wrogo usposobionych w stosunku do organizacji polskich, i nadzieje na uzyskanie w drodze pertraktacji broni od Niemców z każdym dniem malały. Samoobrona wciąż istniejąca nielegalnie, mimo to rozwijała energiczną działalność: prowadzono akcję werbunkową, skupowano broń od uciekających do Niemiec żołnierzy, gromadzono ekipunek. Znaczne sumy na cele Samoobrony ofiarował hr. Jan Tyszkiewicz, co pozwoliło na zorganizowanie pułku wileńskiej jazdy pod dowództwem s.p. mjr. Dąbrowskiego. Rozprężenie wśród cofających się oddziałów niemieckich rosło z każdym dniem, potęgując chaos w mieście.

plk. Bobiatyński

W ostatnich dniach grudnia Samoobrona zlikwidowała gniazdo agitacji komunistycznej w Wroniej, zajmując prawie całe miasto za wyjątkiem dworca kolejowego, obsadzonego przez Niemców. W ciągu dni następnych, oddziały Samoobrony łącznie zaopatrzone stoczyły walkę z nadciągającymi bandami bolszewików na Połpięcie, i wreszcie po wyczerpaniu amunicji, zmuszone zostały do cofnięcia się z miasta.

W dniu dzisiejszym jako w 15-tą rocznicę manifestacji na placu Katedralnym, odbędzie się o godzinie 8-mej w kościele św. Jakóba nabożeństwo, w czasie którego ks. proboszcz Nowak wygłosi kazanie. W godzinach wieczornych odbędzie się zebranie towarzyskie uczestników sztabu Samoobrony i Zw. Polaków Wojskowych m. Wilna. W celu upamiętnienia działalności Samo-

Niemcy nie chcą wojny z Polską

Oświadczenie Hitlera w sprawie korytarza

LONDYN PAT. — „Daily Mail” zamieszcza dziś rozmowę specjalnego korespondenta z kanclerzem Hitlerem. Wywiad ten, bardzo obszerny, dotyczy całego szeregu spraw. Hitler deklaruje się w nim, jako wielki przyjaciel Anglii, co jest dziwne po jego sobotniej mowie, w której nie znalazł życzyliwych słów pod adresem Anglii. Hitler oświadczył, że t. zw. polityka Niemiec nie ma zupełnie celów wojennych, lecz jedynie cele wychowawcze wewnątrz kraju, zwłaszcza walkę z komunizmem. Kanclerz zaprzecza również wiadomości o tym, jakoby rząd niemiecki już obecnie przeprowadzał zbrojenia oraz dokonywał zakupów broni i amunicji. Najciekawszą częścią wywiadu jest bezwzględnie oświadczenie kanclerza, dotyczące stosunku do Polski.

Jednolite stanowisko gabinetu brytyjskiego

LONDYN PAT. — Minister wojny lord Heigham, przemawiając wczoraj wieczorem w Liwerpool oświadczył, że cały gabinet brytyjski jak jeden mąż stoi po stronie ministra Simona. Czytałem — mówił minister, że rząd niemiecki udzielił prasie ostrzeżeń, aby nie atakowała Wielkiej Brytanji jak kraju, lecz ograniczyła się do wrogich komentarzy poszczególnych ministrów brytyjskich, przedewszystkiem zaś wobec ministra spraw zagranicznych. W związku z tem słusznym będzie, jeżeli odrzuca oświadczenie ministra spraw zagranicznych, zabierając w Genewie głos w ubiegłą sobotę, mówił nie w swoim imieniu, lecz jako oficjalny przedstawiciel rządu brytyjskiego, z widzą swych kolegów. Simon zreferował w sobotę rezultaty rozmów, w których brał udział. My, jego koleżdy wiemy, że jego sprawozdanie było prawdziwe, gdyż codziennie referował nam sytuację. Nie może więc być żadnych wątpliwości co do ścisłości jego oświadczenia. Przemawiający następnie przedstawiciele innych mocarstw wyrażali również zgodę na przedstawiony przez Simona stan rzeczy i nikt z nich nie wysunął możliwości, że zachodzi jakakolwiek wątpliwość co do faktycznej strony jego sprawozdania.

Stany Zjednoczone uznają Sowiety

MOSKWA PAT. — Według otrzymanych w Moskwie wiadomości, rząd Stanów Zjednoczonych definitywnie przesądził sprawę uznania ZSSR w sensie politycznym. Rokowania, dotyczące szczegółowo nawiązania stosunków dyplomatycznych i ożywienia stosunków gospodar-

Powrót męczenników z kazamatów sowieckich

DYNEBURG. Tel. własny. Pociągami moskiewskim, w drodze wymiany więźniów politycznych między Litwą a ZSSR, przejechali przez Dyneburg więźniowie w Sowieciech w ciągu kilkunastu lat księcia katolicy, a mianowicie ks. biskup Teofil Matulonis, księza: Michał Bagieński, Kazimierz Wieliczko, Wincenty Dennis, Ignacy Igin, Jan Modysa, Jan Pawłowicz, Witold Pankiewicz, Augustyn Frankiewicz, Stanisław Częgis, Kazimierz Jurszan. Ks. Józef Kozakiewicz, który fi-

Wichrzenia Stronnictwa Ludowego

Zbrojny marsz na Grodzisk

RZESZÓW. PAT. Na dzisiejszej rozprawie w procesie o zajęcia w Grodzisku, przewodniczący ogłosił, że sąd postanowił uwzględnić częściowo wnioski prokuratora i obrony i wezwać dodatkowo na rozprawę 16-tu świadków.

Świadek Antoni Niżnik, który był w Grodzisku, widział ludzi uzbrojonych w karabiny. Na wzgórzu dostrzegł również karabin maszynowy. Czy z karabinu tego strzelano, nie wie. Najpierw padły strzały z tłumy do policji, później policja dała salwę do tłumy.

Świadek Marja Kołodziejowa, zeznaje że na wieść o marszu chłopów na Grodzisk, nie chciała zezwolić swemu mężowi na udział w demonstracjach i poleciła mu ukryć się w krzakach. Na stosowanie terroru wobec opanych wskazują również zeznania świadka Czaplę, który słyszał dźwięk trabki, jako sygnał, wzywający ludność do zbiórki i marszu na Grodzisk.

Na wsi mówiono ogólnie, że będą niepokój i czyniono przygotowania do nich. Ludowcy odbywali każdej niedzieli poufne zgromadzenia, a publicznie głosili, że wkrótce wezmą władzę w swe ręce.

Witos pokropiony wodą święconą

ŁAŃCUT. PAT. Dzisiaj rozpoczęła się rozprawa przeciwko księdzu Władysławowi Bachocie, byłemu proboszczowi w Rakaszawie, oskarżonemu z art. 127 i 170 K.K.

Oskarżony do winy się nie poczuwa i wyjaśnia, że treść kazania w Rakaszawie była powtórzeniem kazania, zawartego w „Nowej Bibliotece Kaznodziejskiej”, opracowanego przez ks. arcybiskupa Teodorowicza. Ks. Bachota, grono jej uczestników projektuje wnioskowanie tablicy pamiątkowej w domu Nr. 5 na Zarzeczcu, gdzie niedługo się sztab. Wnioskowanie tej tablicy nastąpi w roku następnym, obecnie zaś zbiera się składki. Pierwszą składkę w wysokości 150 zł. ofiarowało T-wo Przyjaciół 85 p. strzeleńców wileńskich.

do Polski.

Na zapytanie o t. zw. korytarz polski, Hitler oświadczył co następuje: Nikt normalny nie będzie uważał korytarza za jedno z wielkich zbrojnych konferencji pokojowej. Tego rodzaju urządzenie mogło jedynie przynieść w skutku wywołanie wrogości stosunku pomiędzy Niemcami a Polską. — Ale nawet traktat pokojowy daje nam prawo żądania rewizji. Nikt w Niemczech nie myśli o tem, aby wystąpić do wojny z Polską w sprawie korytarza, ale wszyscy mają nadzieję, że oba narody mogą się porozumieć i podjąć spokojną decyzję. Przyszłość pokaże, czy nie jest możliwe, aby Niemcy i Polska znalazły takie rozwiązanie tej sprawy, które byłoby do przyjęcia dla obu stron.

UND0 potępił sabotaż szkolny

WARSZAWA (tel. wł.) Ze Lwowa donoszą, że ukraińska reprezentacja parlamentarna „Unda” odbyła ostatnio kolejne posiedzenie, na którym po załatwieniu szeregu spraw bieżących i przyjęciu do wiadomości rezjgnacji posła Kohana z mandatu poselskiego, rozpatrywała sprawę t. zw. „Sabotażu szkolnego”. W tej materji uchwalono wydać następujący komunikat: „Ukraińska reprezentacja parlamentarna po wysłuchaniu sprawozdania w sprawie t. zw. sabotażu szkolnego, poleciła członkom swoim omówienie szkodliwości tych metod walki, zgodnie z rezolucjami Unda z dnia 30 września”.

SPADEK FRANKA

PARYŻ. PAT. „La Liberté” podaje, że w ubiegły czwartek i piątek sprzedano około 2 milionów franków a temże na giełdach Nowego Yorku i Londynu, w sobotę zaś nadeszła wiadomość o wycofaniu się Niemiec z konferencji rozbrojenkowej i Frank zaczął gwałtownie spadać. Dzięki solidarnemu stanowisku banków emisyjnych, a specjalnie Banku Angielskiego udało się w porę zatrzymać spadek franka.

PREZEDNIOWANIE SZPIEGE WE FRANCJI.

PARYŻ PAT. — Według doniesień z Tulonu, wykryto tam sprawców kradzieży ważnych dokumentów wojskowych. Na skutek prowadzonego od 4 dni śledztwa aresztowano Vidala, rybnika w warsztatach torpedowych, oraz niejakiego Andre. W mieszkaniach obwinionych znaleziono kompromitujące dokumenty.

SZTYLET HONOROWY

BERLIN. PAT. Generalny sekretarjat włoskiej partji faszystowskiej Starace przekazał zastępcy kierownika partji narodowo-socjalistycznej Hessowi za pośrednictwem konsula włoskiego sztylet honorowy partji faszystowskiej.

[Nowa ustawa uposażeniowa

WARSZAWA (tel. wł.) W ostatnich dniach na łamach prasy partyjnej niemal codziennie ukazywały się plotki, dotyczące nowej ustawy uposażeniowej. Istotnie, jak się dowiadujemy, czynniki miarodajne sprawę tę rozpatrują, termin jednak jej ogłoszenia nie jest ustalony. — W każdym bądź razie opracowywane projekty nie są brane pod kątem oszczerzenia w wydatkach personalnych ani też obniżenia emerytur.

Kto wygrał?

WARSZAWA PAT. — W pierwszym dniu ciągnięcia I-szej klasy 28-mej Loterji Klasowej padły głównie wygrane na następujące numery: 50.000 zł. na Nr. 72.462. 20.000 zł. na Nr. 6.872. 5.000 zł. na Nry: 17.705, 78.073.

W DRUGĄ ROCZNICĘ WYBUCHU KONFLIKTU CHŃSKO - JAPONIEKIEGO

DRUGA rocznica wybuchu konfliktu mandżuskiego była bardzo uroczystie obchodzona w Japonji. Na zdjęciu moment wrzeczenia ministro wi wojny generałowi Sadao Araki symbolicznej gałązki przed złożeniem hołdu poległym.

TELEGRAMY

PREZYDENT U KARD. KAKOWSKIEGO.
 WARSZAWA PAT. — Pan Prezydent Rzeczypospolitej w towarzystwie pani Mościckiej, odwiedził w dniu 19 mego po południu ks. kardynała Kakowskiego.

POWRÓT MIN. BECKA.
 WARSZAWA PAT. — We czwartek o g. 12.40 pociągiem wiedeńskim powrócił do Warszawy minister spraw zagranicznych Beck. — Pana ministra powitali na dworcu podsekretarze stanu Szembek, minister Schaezel, ambasador Rzeczypospolitej w Waszyngtonie Patek i wyżsi urzędnicy MSZ.

POSIEDZENIE KOMITETU EKONOMICZNEGO
 WARSZAWA PAT. — W czwartek w godzinach popołudniowych pod przewodnictwem premiera Jędrzejewicza odbyło się posiedzenie Komitetu Ekonomicznego Ministrów. Na posiedzeniu tem Komitet Ekonomiczny omówił całokształt bieżącej sytuacji oraz ustalił ogólne wytyczne prac gospodarczych na najbliższy okres. Ponadto Komitet Ekonomiczny wysłuchał określonego sprawozdania ministra rolnictwa i reform rolnych o przebiegu akcji wykorzystania surowców krajowych oraz załatwił sprawy bieżące.

PIELGRZYMKI POLSKA U OJCA ŚWIĘTEGO
 RZYM. PAT. Ojciec św. przyjął na specjalnej audjencji narodową pielgrzymkę polską, którą ofiarowała Mu parlamenty żółto-białe tkanne z jedwabiu. Rzeźbiarka Kamieńska ofiarowała stację Męki Pańskiej. Pielgrzymom towarzyszyli: ambasador Skrzyński z małżonką i personelem ambasady, nuncjusz Msgr. Marmaggi, gen. zakon Jezuistów O. Ledóchowski i 7-miu biskupów polskich. Papież serdecznie powitał pielgrzymów, oświadczył im, że im, którzy w jubileuszowy rok przepadają na ciężkie czasy ogólnego kryzysu moralnego i materialnego, należy tęsknić i modlić się i błagać pomocy Nieba. Mielibyśmy bowiem niedawno przykład, że starania ludzkie zawiodą. Ojciec Święty pobłogosławił pielgrzymów, siota, miasta i całą Polskę, a szczególnie kapłanów i biskupów.

SPADEK FRANKA
 PARYŻ. PAT. „La Liberté” podaje, że w ubiegły czwartek i piątek sprzedano około 2 milionów franków a temże na giełdach Nowego Yorku i Londynu, w sobotę zaś nadeszła wiadomość o wycofaniu się Niemiec z konferencji rozbrojenkowej i Frank zaczął gwałtownie spadać. Dzięki solidarnemu stanowisku banków emisyjnych, a specjalnie Banku Angielskiego udało się w porę zatrzymać spadek franka.

PREZEDNIOWANIE SZPIEGE WE FRANCJI.
 PARYŻ PAT. — Według doniesień z Tulonu, wykryto tam sprawców kradzieży ważnych dokumentów wojskowych. Na skutek prowadzonego od 4 dni śledztwa aresztowano Vidala, rybnika w warsztatach torpedowych, oraz niejakiego Andre. W mieszkaniach obwinionych znaleziono kompromitujące dokumenty.

SZTYLET HONOROWY
 BERLIN. PAT. Generalny sekretarjat włoskiej partji faszystowskiej Starace przekazał zastępcy kierownika partji narodowo-socjalistycznej Hessowi za pośrednictwem konsula włoskiego sztylet honorowy partji faszystowskiej.

[Nowa ustawa uposażeniowa
 WARSZAWA (tel. wł.) W ostatnich dniach na łamach prasy partyjnej niemal codziennie ukazywały się plotki, dotyczące nowej ustawy uposażeniowej. Istotnie, jak się dowiadujemy, czynniki miarodajne sprawę tę rozpatrują, termin jednak jej ogłoszenia nie jest ustalony. — W każdym bądź razie opracowywane projekty nie są brane pod kątem oszczerzenia w wydatkach personalnych ani też obniżenia emerytur.

Kto wygrał?
 WARSZAWA PAT. — W pierwszym dniu ciągnięcia I-szej klasy 28-mej Loterji Klasowej padły głównie wygrane na następujące numery: 50.000 zł. na Nr. 72.462. 20.000 zł. na Nr. 6.872. 5.000 zł. na Nry: 17.705, 78.073.

W DRUGĄ ROCZNICĘ WYBUCHU KONFLIKTU CHŃSKO - JAPONIEKIEGO

DRUGA rocznica wybuchu konfliktu mandżuskiego była bardzo uroczystie obchodzona w Japonji. Na zdjęciu moment wrzeczenia ministro wi wojny generałowi Sadao Araki symbolicznej gałązki przed złożeniem hołdu poległym.

W DRUGĄ ROCZNICĘ WYBUCHU KONFLIKTU CHŃSKO - JAPONIEKIEGO

